

De Europese Unie

27 landen - allemaal anders, samen één

Handleiding

Inleiding

De Europese Unie, oftewel de EU, is een samenwerkingsverband tussen 27 verschillende Europese landen. De EU-landen maken afspraken met elkaar over onder andere handel, energie, veiligheid, milieu en immigratie. Zij vinden waarden als democratie, solidariteit, vrijheid, gelijkheid en rechtvaardigheid heel belangrijk.

De Donald Duck Europa-special en de bijbehorende online les is in opdracht van de Europese Commissie gemaakt om leerlingen uit groep 7/8 aan de hand van de verhalen op een aansprekende en laagdrempelige wijze kennis aan te reiken over de samenwerking binnen de Europese Unie.

Doelgroep

Primair onderwijs: leerlingen uit groep 7 en 8. Deze handleiding is bedoeld voor leerkrachten uit het primair onderwijs.

Doelstellingen

1. De leerlingen doen kennis op over het ontstaan van de EU en de Europese samenwerking.
2. De leerlingen leren de waarden kennen die in de Europese Unie belangrijk zijn.
3. De leerlingen oefenen met discussiëren, leren zich verplaatsen in elkaar en ontdekken hoe ze elkaar kunnen overtuigen.

Duur van de les

De basisles duurt één uur, exclusief de afrondende discussieopdracht van 15 minuten. Er is ook een plusopdracht van 15 minuten beschikbaar. Deze plusopdracht staat in de les en in deze handleiding aangegeven met een **+**.

Benodigde materialen

- digibord en online les op www.primaindeklas.nl/europaspecial
- deze handleiding
- de Donald Duck Europa-special
- twee werkbladen
- schaar (voor werkblad 1)

Voorbereiding

Lees deze handleiding door en bekijk het leerlingenmateriaal op het digibord. Leg de Donald Duck Europa-special klaar. Print de extra toelichting en de twee werkbladen. Van elk werkblad is maar 1 exemplaar nodig. **Let op!** kopieer werkblad 1 dubbelzijdig en werkblad 2 enkelzijdig.

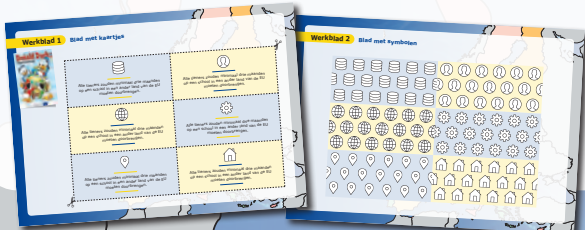
Lesbeschrijving

Ga naar www.primaindeklas.nl/europaspecial. In het menu vindt u de werkbladen en de extra toelichting op de vragen in de online les.

Klik op de button **Start les** en klik vervolgens steeds op het pijltje naar rechts om naar het volgende scherm te gaan.

Introductie

Vertel: Je hoort het vaak: 'We leven in een democratie.' Maar wat betekent dat eigenlijk? En hoe merken we dat? Democratie is de manier waarop Europa (en dus ook Nederland) bestuurd wordt. De naam komt van twee Griekse woorden: *démos* (volk) en *kratein* (regeren). Je zou dus kunnen zeggen dat democratie betekent 'het volk regeert'. In een democratie heeft iedereen gelijke rechten. Omdat het bij het maken van afspraken niet mogelijk is de mening van alle inwoners afzonderlijk te vragen, kiezen we volksvertegenwoordigers die namens ons spreken. Dat geldt binnen Nederland en ook binnen de Europese Unie. Maar wat is de EU eigenlijk? Daar gaan we het vandaag over hebben. De Donald Duck Europa-special helpt ons hierbij op weg.

Hoe is de Europese Unie ontstaan?

- 1951 - *Vertel*: Na de Tweede Wereldoorlog bedenkt de Fransman Jean Monnet een plan om ervoor te zorgen dat er geen derde wereldoorlog komt: om wapens te maken, zijn kolen en staal nodig. Als Frankrijk en Duitsland (oude vijanden van elkaar) samen kolen en staal maken, in plaats van allebei apart, dan kunnen ze geen oorlog meer voeren. Deze samenwerking wordt de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (EGKS) genoemd.
- 1957 - *Vertel*: De EEG (Europese Economische Gemeenschap) wordt opgericht door zes landen: België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Luxemburg en Nederland. Het woord 'economisch' heeft te maken met geld, zaken, werk en handel. Later komen daar afspraken bij over bijvoorbeeld milieu, veilig zwemwater en wordt het mogelijk gemaakt om te studeren in het buitenland met financiële ondersteuning.
- 1992 - *Vertel*: Sinds de oprichting zijn er steeds meer landen bijgekomen. De 12 EU-landen (lidstaten) zijn in 1992: België, Denemarken, geheel Duitsland (weer samen door de hereniging van 1989), Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Portugal, Spanje en het Verenigd Koninkrijk. Het gaat inmiddels over veel meer dan economische samenwerking, zoals voedselveiligheid, geen dierproeven enzovoorts. Momenteel bestaat de EU uit 27 landen. Voordelen van de EU: vrij reizen in de EU-landen zonder grenscontroles en je mag in een andere lidstaat gaan wonen en werken.
- 1 januari 2002 - *Vertel*: Sinds 2002 is de euro het wettig betaalmiddel in de EU. Inmiddels betalen al 19 EU-landen met de euro. Acht EU-landen hebben (nog) geen euro. Er zijn regels vastgesteld waaraan een land moet voldoen om de euro te mogen invoeren. Deze regels zijn opgesteld in een verdrag: het Verdrag van Maastricht. De acht landen die (nog) geen euro hebben, voldoen (nog) niet aan deze regels. Dit zijn de landen: Bulgarije, Denemarken, Hongarije, Kroatië, Polen, Roemenië, Tsjechië en Zweden.
- Op het scherm staat de volgende slogan: 'Sinds 2000 heeft de Europese Unie een slogan: *'verenigd in verscheidenheid'*'. Weten de leerlingen wat dit betekent? Geef een aantal leerlingen de beurt om hun keuze te onderbouwen. Klik vervolgens op het pijltje naar rechts om het juiste antwoord te tonen.
Antwoord **A** is juist, in de EU zitten 27 landen die allemaal hun eigen taal, cultuur en tradities hebben. Maar, ze helpen elkaar, leren van elkaar en werken samen.

Vraag: Weet je wat 'verenigen' betekent? Denk aan het woord 'vereniging'. Een vereniging is een soort club met leden. Verenigen betekent dan ook 'samen-doen'. Verscheidenheid betekent 'verschil'. Dus de landen verschillen onderling, maar werken samen op veel terreinen.

Wat doet de Europese Unie?

Vertel: De Europese Unie bestaat nu uit 27 landen. Deze landen hebben afspraken gemaakt over gemakkelijker en goedkoper met elkaar handelen. Ze maken ook afspraken met elkaar over energie, de (digitale) veiligheid, immigratie, het milieu, voedsel- en productveiligheid en garantie op producten. Hier worden Europese wetten voor gemaakt. Al die wetten van de Europese Unie gelden voor alle landen die lid zijn van de EU, dus voor ons allemaal! We gaan nu een quiz doen waarmee we nog meer over de EU te weten komen.

Laat de leerlingen de EU-quiz uit de Donald Duck Europa-special maken als ze die nog niet gedaan hebben. Gebruik de extra toelichting uit het menu in de online les en bespreek de quizvragen.

Antwoorden:

1D, 2A, 3C, 4D, 5B, 6D, 7C, 8A, 9D, 10B.

Welke 27 landen vormen samen de Europese Unie?

Detective Mickey reist in de special door Europa om Boris Boef te pakken. Laat de leerlingen de landen aanwijzen of het nummer noemen. Weten ze ook wat de hoofdstad van het land is? En welke taal wordt er in het land gesproken? In het menu van de online les vind je in de extra toelichting een handige landenlijst, met hoofdsteden en de gesproken taal.

Nederland is ook lid, dus jij bent Nederlander én ook Europeaan!

Laat de leerlingen brainstormen over de vraag: 'Waar hoor jij allemaal bij?' en noteer hun ideeën op het digibord.

Vertel: Iedereen hoort bij verschillende 'clubs'. Kwik, Kwek en Kwak zijn bijvoorbeeld lid van de Woudlopers. 'Lid zijn' kun je breder trekken dan alleen een sportclub. Iedereen hoort bij verschillende groepen:

- Je hoort bij jouw gezin en jouw familie.
- Je hoort misschien bij een sportclub, toneelclub of andere vereniging.
- Je zit in een groep op een basisschool.
- Je woont in een dorp of een stad.
- Je woont in Nederland.
- Als inwoner van Nederland, ben jij dus ook automatisch inwoner van Europa.

Vraag: Soms moet je aan bepaalde voorwaarden voldoen om lid te worden van een club. Wat moet je bijvoorbeeld doen als je lid wilt worden van een sportclub? Denk aan: contributie betalen, regels naleven enzovoorts.

Lid van de Europese Unie

Op het digibord staat de eerste van 3 voorwaarden waar een land aan moet voldoen om tot de EU te mogen toetreden. Laat de leerlingen eerst vertellen wat zij denken dat de regel betekent. Vul hun inbreng vervolgens aan met onderstaande informatie. Klik daarna op het pijltje naar rechts om de tweede regel te tonen.

Vertel: Er zijn nu 27 landen lid van de Europese Unie. Er zijn nog meer landen die graag lid willen worden. Een land kan alleen maar lid worden als het voldoet aan drie regels.

1. Het land moet een democratie zijn en alle mensenrechten respecteren.
Democratie: de bevolking kan op verschillende politieke partijen stemmen tijdens verkiezingen. Iedereen is vrij om een eigen keuze te maken. Belangrijke mensenrechten zijn bijvoorbeeld: je mag niet discrimineren, iedereen mag zijn eigen mening uiten, iedereen heeft recht op een onpartijdige rechtspraak.
2. Het land moet een stabiele economie hebben.
Een stabiele economie houdt twee dingen in. Het land moet langzaam steeds wat rijker worden (in elk geval niet armer). En alles wat je kunt kopen, moet niet opeens in één dag twee keer zo duur worden. Dit noemen we inflatie. Stel je voor dat je op 1 december een brood koopt voor 2 euro. Dan mag datzelfde brood op 2 december niet opeens 4 euro kosten. In een EU-land moet sprake zijn van een vrijemarkteconomie. In een vrijemarkteconomie komen prijzen door vraag en aanbod tot stand en bemoeit de overheid zich zo weinig mogelijk met bedrijven.
3. Het land moet alle wetten, regels en afspraken van de EU overnemen.
De EU vindt het bijvoorbeeld belangrijk dat iedereen gelijke rechten heeft en dat de afspraken en wetten van de EU in ieder land gelden. Denk bijvoorbeeld aan afspraken over:
 - vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal binnen Europa;
 - voedselveiligheid, milieu, transport;
 - de euro: de landen moeten de euro als betaalmiddel invoeren, zodra zij daar klaar voor zijn.

Waar vind jij dat een land dat bij de Europese Unie wil horen aan moet voldoen?

Voer een klassikaal gesprekje over de vraag op het scherm: *'Waar vind jij dat een land dat bij de Europese Unie wil horen aan moet voldoen?'*

Stel eventueel aanvullende vragen als:

- Zouden jullie nog andere regels willen toevoegen?
- Welke voorwaarde vinden jullie het belangrijkste? Waarom?

Wat vindt de Europese Unie belangrijk?

Vertel: In de Donald Duck werken de Zware Jongens samen met hun misdaadcollega's de Franse Poedels. De EU-landen vinden samenwerken ook heel belangrijk. Denk maar eens aan voetbal of basketbal. Door goed samen te spelen, kun je als team een goede wedstrijd spelen. Dat geldt ook voor de EU. De EU-landen werken samen. Ze maken afspraken en kunnen zo met elkaar veel bereiken.

Speel met de leerlingen de quiz over Europese samenwerking. Lees telkens de vragen met elkaar door. Laat de leerlingen stemmen over het goede antwoord.

Klik op het pijltje naar rechts om het goede antwoord te zien.

Gebruik de extra toelichting op de antwoorden uit het menu in de online les.

Antwoorden: 1B, 2A, 3C, 4A, 5C.

Samen sta je sterk

Lees de tekst op het scherm voor: *'Stel je voor ... je ziet in de pauze op het schoolplein dat er een klasgenoot gepest wordt.'* Laat de leerlingen kiezen voor A of B. Vraag de leerlingen die voor 'samen' hebben gekozen waarom ze dit doen. Waarom werkt 'samen' in dit geval beter dan 'alleen'? Omdat je samen sterker staat!

Vraag: In welke situaties sta je nog meer samen sterk? Laat de leerlingen nog andere situaties bedenken waarin je samen sterk staat.

Vertel: Ook voor de EU geldt dat 'samen sterk maakt'. De 27 landen van de Europese Unie maken met elkaar Europa sterker in de wereld. Dit geldt bijvoorbeeld op het gebied van de handel. In Europa woont maar 6,9% van de wereldbevolking, maar Europa zit wel in de top-3 van belangrijkste 'spelers' binnen de wereldhandel. Ook betekent de EU veel voor mensen in nood in landen die oorlog voeren of getroffen zijn door een natuurramp. De EU verzamelt bijvoorbeeld geld of medicijnen om andere mensen in de wereld te helpen.

In een democratie kun je meebeslissen

Houd een kort gesprek over de vraag op het scherm: *'Hebben jullie aan het begin van het schooljaar met elkaar klassenregels afgesproken?'* en de vragen hieronder. Doel van dit gesprek is dat de leerlingen zich realiseren dat in een groep nooit iedereen hetzelfde is of hetzelfde denkt, maar dat het wel mogelijk is om met elkaar afspraken en regels te maken.

Vragen:

- Hoeveel leerlingen zitten er in jullie groep?
- Noem drie overeenkomsten tussen al deze leerlingen.
- Noem drie verschillen tussen al deze leerlingen.
- Heb je iets gemerkt van de verschillen tussen jullie? Verschillen zijn mooi. Door die verschillen kun je van elkaar leren. Wil je iets weten over die leuke hobby van jouw klasgenoot? Ben je nieuwsgierig naar de eetgewoontes van een ander? Door goed te luisteren naar elkaar en vragen aan elkaar te stellen, begrijp je elkaar beter. Daardoor maak je minder snel ruzie.
- Hebben jullie aan het begin van het schooljaar met elkaar klassenregels afgesproken? Werden jullie het snel samen eens over deze regels?
- Mogelijke aanvullende vragen: Wat vind jij belangrijk in de klas? Wat doe jij als anderen het niet met je eens zijn? Hoe zorg je er ondanks alle verschillende meningen wel voor dat jullie het toch eens worden?

Stemrecht

Houd een kort, klassikaal gesprek over de vraag op het scherm: *'Waarom maken sommige mensen geen gebruik van hun stemrecht, denk je?'* Geef als voorbeeld dat Donald niet gaat stemmen, zie de strip op de achterkant van de Europa-special. Hierdoor beslist hij niet mee over de plaats waar een geldpak-huis gebouwd wordt. Waarom gaat Donald niet stemmen, denk je? Wat vinden jullie daarvan?

Geef een extra toelichting op het stemrecht:

Alle Nederlanders van achttien jaar of ouder mogen stemmen. Stemmen hoort bij een democratie. Voor de EU-landen is democratie heel belangrijk. Alle Europese burgers mogen meebeslissen over wat er gebeurt in de EU. Zo beslissen ze mee over belangrijke afspraken en regels die nageleefd moeten worden.

Vertel hoe het werkt met compromissen sluiten, zowel in het klein (bijvoorbeeld in de klas) als in het groot (bij de EU): Als je met elkaar iets probeert af te spreken, is het vaak zo dat niet iedereen het met elkaar eens is. In een democratisch land, en ook in de Europese Unie, praten de verschillende partijen met elkaar. Dat heet debatteren. Zo leggen ze elkaar uit wat ze vinden of willen en waarom ze dat willen. Soms komen ze er niet uit. Dan zoeken ze misschien naar een 'tussenweg', oftewel een compromis. Vrijwel alle besluiten in de EU zijn compromissen. Dat kan ook bijna niet anders met 27 verschillende meningen. Dit betekent dat niemand echt 'zijn zin' krijgt, maar dat er altijd naar oplossingen gezocht moet worden om zo veel mogelijk mensen enigszins tevreden te stellen. Onze vertegenwoordigers (bij de verkiezingen kiezen wij Nederlanders die in de EU praten met de vertegenwoordigers van andere landen) behartigen onze belangen, maar kunnen nooit beloven dat de EU precies gaat doen wat wij als Nederlanders wensen.

Let op! Klik op het plusje rechtsonder als je de plusopdracht wilt doen. Klik op het pijltje naar rechts als je de plusopdracht niet wilt aanbieden op dit moment. De plusopdracht kan altijd op een later moment nog aangeboden worden.

Plusopdracht: Binnenkring - Buitenkring

Laat de leerlingen oefenen met debatteren door het spel 'Binnenkring - buitenkring' te spelen met de Stelling: *'Donald's stem had toch niet geholpen.'*

Gebruik hierbij de werkwijze die beschreven staat in de extra toelichting uit het menu in de online les.

 Klik op de – om terug te gaan naar de basisles.

Mini-EU

De leerlingen oefenen hun discussievaardigheden in kleine groepjes. Alle groepjes leveren uiteindelijk één puzzelstuk van een grote puzzel.

Benodigdheden: van elk werkblad is 1 exemplaar nodig. **Let op!** Kopieer werkblad 1 dubbelzijdig en werkblad 2 enkelzijdig.

Uitleg van het Mini-EU-spel:

1. Knip de kaartjes met de stelling uit (werkblad 1): *'Alle 13-jarigen zouden minimaal drie maanden op een school in een ander land van de EU moeten doorbrengen.'* Leg het blad met de zes symbolen centraal op een tafel (werkblad 2).
2. Verdeel de klas in zes groepjes. Geef ieder groepje één kaartje.
3. Ieder groepje discussieert over de stelling. De leerlingen bedenken met elkaar twee argumenten die pleiten vóór de stelling en twee tegenargumenten.
4. Na circa vijf minuten komen ze met elkaar tot één gezamenlijk oordeel: zijn ze vóór of tegen de stelling? Deelt iedereen in het groepje dezelfde mening? Tellen de meeste stemmen? Of wordt er een compromis gesloten?
5. Klassikaal: alle groepjes zeggen hardop of ze vóór of tegen de stelling zijn (en wat eventuele voorwaarden zouden zijn). Is iedereen het met elkaar eens of zijn de meningen in de klas verdeeld? In het groot gebeurt dit ook!
6. Tot slot leggen de groepjes hun kaartje op het blad met het juiste symbool.
7. Leg een groot boek op de zes kaartjes en draai 'de puzzel' in één keer om. Haal het blad van de puzzelstukjes af. Let erop dat de sterren in de vlag met 2 pootjes omlaag en 1 punt omhoog staan, dan staat de vlag recht op. De leerlingen hebben met elkaar de vlag van de EU gemaakt!

Afsluiting

Geef de leerlingen de gelegenheid om vragen te stellen. Sluit de les af.

Aanvullende informatie

Meer nuttige informatie over EU vindt u onder andere op de officiële website van de Europese Unie voor het onderwijs: www.eu.nl/onderwijs. Op deze site staat achtergrondinformatie over de EU. Ook vindt u er diverse lesmaterialen over de EU.

Beeld: audiovisual.ec.europa.eu, shutterstock.com, istockphoto.com, dreamstime.com